

Іванчук Наталія Віталіївна,
старший науковий співробітник
відділу організації науково-
дослідної роботи Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПОЛІЦІЄЮ ЯПОНІЇ

Поліцейські підрозділи Японії мають давню практику застосування поліграфа. Перевірки правоохоронців із використанням цього науково-технічного приладу розпочалися в цій країні ще на початку 1950-х рр. XX ст.

У процесуальному аспекті дані, отримані під час таких перевірок, почали ураховувати в судовій системі Японії з 1959 р.

У 1968 р. Верховний суд Японії вперше в історії судочинства схвалив висновок експерта за результатами проведеної перевірки на поліграфі як доказ у розслідуванні справи. У своєму рішенні Верховний суд Японії систематизував вимоги до інформації, що отримується за допомогою поліграфа, щоб остання набула статусу прийнятних доказів у судовому розгляді, зокрема:

- перевірку слід проводити за допомогою стандартного приладу;

- під час проведення перевірки дозволено використовувати лише встановлену та схвалену методику тестування;
- психічний та фізіологічний стани особи, яку перевіряють, мають відповідати попередньо встановленим вимогам;
- суб'єктом перевірки може бути лише кваліфікований поліграфолог;
- результати перевірки на поліграфі мають бути кваліфіковано викладені.

Практика застосування поліграфа поліцією Японії дала змогу їх Національному поліцейському агентству визначити загальнообов'язковий стандарт відносно його використання. У зазначеному стандарті було прописано вимоги щодо:

- фізичного стану людини, яка проходитиме відповідну перевірку, а також до методик та їх застосування;
- дотримання положень кримінально-процесуального закону Японії;
- обмежень стосовно застосування й використання поліграфа, зокрема щодо необхідності надання поліграфологом документів, які б підтверджували його необхідний професійний рівень;
- звітності за результатами проведених перевірок на поліграфі;
- процедури контролю Агентства за якістю поліграфологічного оснащення територіальних підрозділів поліції тощо.

Перевірка на поліграфі залежить від згоди на те підозрюваного: якщо він її не надає, то перевірку не проводять. Застосування поліграфа після арешту трапляється вкрай рідко, оскільки поліція змушена інформувати підозрюваного про злочин, у вчиненні якого його підозрюють, та повідомляти цілу низку відомих їй даних, зокрема тих, що можна було б використати під час проведення перевірки на поліграфі [1, с. 33].

Досвід використання поліграфа в Японії доводить, що успіх ефективного проведення такої перевірки залежить від попереднього узгодження між поліграфологом та слідчим поліції щодо методики її проведення, змісту заданих питань та правильного інформування останнього про результати перевірки.

Нерідко поліція Японії дозволяє поліграфологу відвідувати місце події, ознайомлює його з деталями вчиненого

злочину, що дає змогу набагато краще підготувати свої тести для опитування підозрюваних чи обвинувачених.

Проведенню перевірки на поліграфі передуює бесіда спеціаліста з особою, під час якої від останньої отримують згоду на її проведення, а також пояснюють власне процедуру проведення перевірки.

На початку ХХІ ст. в криміналістичних лабораторіях поліцейських управлінь префектур Японії проводили перевірки за допомогою близько 70 поліграфологів, при цьому близько двох третин згаданих лабораторій було оснащено спеціально обладнаними приміщеннями для перевірки на поліграфі.

Список використаних джерел

1. Холодный Ю. И. Применение психофизиологического метода детекции лжи в Японии / Ю. И. Холодный // Вестник криминалистики. - 2008. - Вып. 4 (28). - С. 30-35.

Шевченко Олена Станіславівна,
*науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної роботи
Національної академії внутрішніх
справ*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ВІТЧИЗНЯНИМИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ НА ШЛЯХУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЛІДАРНОСТІ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

На сьогодні, коли процес правотворчої діяльності в Україні набуває швидких темпів розвитку, спостерігаються позитивні тенденції в приведенні правової системи України у відповідність із міжнародними стандартами. Застосування інструментальної детекції на основі поліграфа в різних сферах суспільних відносин нині є поширеним явищем.

Щодо визначення ролі держави у вченні солідаризму, то суспільна гармонія забезпечується тут розумним регулюванням